

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

Plenum

Onsdag 6.11.2019 kl. 14.01—19.16

8. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av barnskyddslagen och ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av barnskyddslagen

Regeringens proposition RP 71/2019 rd

Remissdebatt

Talman Matti Vanhanen: Ärende 8 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Debatt

15.24 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voimassa olevan lastensuojelulain tarkoituksena on lapsen koskemattomuuden, oikeuksien ja erityisen suojelun vahvistaminen. Lasten vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu, totta kai, lasten hyvinvoinnista. Kunnan sosiaaliviranomaisilla on velvollisuus tukea perhettä ja lasta lastensuojelun avohuollon tukitoimin. Silloin, ja kaikessa lastensuojelussa, painotetaan lapsen edun huomioon ottamista viranomaisen kaikissa toimenpiteissä. Laissa korostetaan lapsen oikeutta osallistumiseen ja erityiseen suojeluun.

Arvoisa puhemies! Nykyiseen tapaan lastensuojelulain mukaista jälkihuoltoa on järjestettävä sijaishuollon päättymisen jälkeen sekä avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

Olemme muutoksen edessä siksi, että eduskunta hyväksyi keväällä — kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöuudistuksen tohinassa — vielä lakialoitteeseen 86/2018 sisältyneen lakiehdotuksen, joka koski jälkihuoltoikä nostamista. Aloite siis meni läpi sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä. Tästä johtuen ehdotetaan, että 1.1.2020 alkaen kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen jatkuu siihen saakka, kunnes nuori täyttää nyt 25 ikävuotta, tämänhetkisen 21 ikävuoden sijaan. Jälkihuollon ikärajanousu koskisi niitä lapsia ja nuoria, joilla on oikeus jälkihuoltoon 1.1.2020. Tässä esityksessä tarkennetaan samalla nuorten määritelmää tarkoittamaan 18—24-vuotiaita, ja itsenäistymisvarojen viimesijaiseksi maksuajankohdaksi muutetaan nyt sitten tämän muutoksen johdosta myös 25 ikävuotta, jotta nämä vastaisivat jälkihuollon ikärajan korotusta.

Matka aikuisuuteen on aika paljon monella vielä kesken jälkihuollon päättyessä, eikä lainsäädännössä ole mahdollista määrittää sellaista tarkkaa ikärajaa, jolloin jokainen tukea tarvinnut nuori olisi saavuttanut jo itsenäisyytensä. Ikärajan noston ulkopuolelle jäävät it-

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

senäistyvät nuoret eivät jää kuitenkaan lakimuutoksen johdosta ilman tukea. Heidän tulee jatkossakin saada ammattilaisilta tarvitsemansa ohjaus ja tuki. Lastensuojelulaki takaa jatkossakin, että kunta voi tarjota jälkihuoltoa myös niille nuorille ja lapsille, joilla ei ole subjektiivista oikeutta jälkihuoltoon tai joiden oikeus jälkihuoltoon on nykyisen lain mukaan päättynyt ennen 1.1.2020, mikäli tuki katsotaan tarpeelliseksi.

Valtion talousarviossa jälkihuollon ikärajan nosto on jo huomioitu vuoden 2020 alusta lukien niin, että sinne on lisätty 12 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuksiin seuraavan neljän vuoden ajan. Jälkihuollon sisältöön ei tässä vaiheessa ja tässä esityksessä tehdä muutoksia, sillä hallitus aloitti hyvin kiireellä, ja asia oli pöydällä odottamassa, kun tämä muutos oli vielä siinä kevään tohinassa tehty, jolloin jäämme sitten harkitsemaan, minkälaisia muutoksia jälkihuoltoon, sen sisällöllisiin kehittämistoimiin, tullaan tekemään tällä hallituskaudella. Tarkoitus on nyt varmistaa kuitenkin, että nuorille annetaan eduskunnan linjaama riittävä tuki matkalla aikuisuuteen, ja tätä kautta tämä esitys tänne tuodaan.

Arvoisa puhemies! Samassa yhteydessä panimme merkille kesäkuun alussa, että... Sen vuoksi, että eduskunta oli tätä jälkihuoltoa nyt pidentämässä, eduskunta oli myös hyväksynyt jo aikaisemmin — 19.2.2019, samassa kevätrytinnässä myöskin — uuden lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa eli hallintoprosessilain, joka kumoaa voimassa olevan hallintolainkäyttölain. Uuden hallintoprosessilain voimaantulon myötä valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen muuttuu valitusluvanvaraiseksi kaikessa. Huomasimme tämän osana sitä työmme aloitusta, ja tällöin huomasimme myös, että lastensuojelulaissa olevat viittaukset kumottuun hallintolainkäyttölakiin joudutaan korjaamaan viittauksiksi uuteen hallintoprosessilakiin. Samassa yhteydessä oli mietittävä, onko nyt niin, että eduskunnan ratkaisun myötä myöskin sosiaali- ja terveydenhuollossa todetaan, että tämä on lapsen edun mukaista — siis se, että hallintoprosessilain voimaantulon 1.1.2020 myötä valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen muuttuu valitusluvanvaraiseksi myös lastensuojelulain mukaisissa asioissa. Näin eduskunta siis oli päättänyt, ja tämä ei tietenkään tarkoita siis valituskieltoa mutta sitä luvanvaraisuutta.

Kun harkitsimme asiaa, on selvää, että asianosaisilla säilyy mahdollisuus saattaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi lapsen huostaanottoa ja sijaishuoltoa, huostassapidon lakkaamista, yhteydenpidon rajoittamista, lupaa lapsen tutkimiseen, toimeentulon ja asumisen turvaamista, jälkihuoltoon ja tiettyyn yksityiskotiin sijoittamisen kieltoa koskeva hallinto-oikeuden päätös. Nämä kaikki ovat siis vielä tämän oikeuden piirissä ja mahdollisuuden piirissä saattaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi. Jos asiassa on siis jokin niistä valitusluvan myöntämisen perusteista, jotka äsken luin, korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa. Korkein hallinto-oikeus voi myöntää valitusluvan ennakkopäätösperusteen ohella myös ilmeisen virheen tai muun painavan syyn perusteella.

Näin lastensuojelun syvimmälle perusoikeuksiin kajoavat toimenpiteet, kuten vastentahtoinen huostaanotto ja sijaishuollon järjestäminen sekä niihin liittyvät päätösprosessit ja muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena tarkastellen, turvaavat oikeusturvan saatavuuden, riittävyyden sekä asian joutuisan käsittelyn. Lapsilla on oikeus tulla kuulluksi, esittää mielipiteensä asiassaan ja olla osallisena omassa asiassaan, myös vastentahtoisessa huostaanotossa ja sijaishuollon järjestämisessä. Lisäksi asianosaiset voivat hakea aina huostassapidon lopettamista kunnan sosiaalitoimelta ja tarvittaessa myös valittaa kunnassa tehdystä päätöksestä hallinto-oikeuteen. Lapsen edun tulee olla keskeinen arviointiperuste kaikissa lasta koskevissa lastensuojelutoimissa ja niiden jokaisessa vaiheessa.

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

Nyt tällä ehdotuksella pitkät oikeusprosessit ovat tulemassa enemmän lyhyiksi, jos eduskunta tämän ratkaisun hyväksyy. Olemme siis halunneet antaa vielä valiokunnalle mahdollisuuden pohtia, mikä tässä on lapsen edun mukaista. Uskon, että tämä kyllä puhuttaa eduskunnassakin, mutta nyt mahdollisuus on saatettu tämän äskeisen jälkihuollon laajentamisen yhteydessä myös vielä valiokunnan pohdittavaksi. — Kiitoksia, että sain puhua näin pitkästi.

Puhemies Matti Vanhanen: Tuli hyvä, perusteellinen esittely. Tästä puolen tunnin keskustelurajasta: tehdään tässä sopiva kompromissi, jatketaan nyt keskustelua tuonne kymmentä vaille asti tästä aiheesta.

15.32 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Näin isänpäiväviikolla on paikallaan todeta, että meillä on maassamme paljon lapsia, jotka kaipaavat elämäänsä ja arkeensa isää, ja on myös monia aikuisia, jotka kaipaavat elämäänsä isää. Perheiden hajoaminen ja rikkinäisyys on aihe, josta yhteiskunnassamme ei riittävästi puhuta. Jollakin tavalla siitä on tullut tabu, asia, josta ei jostakin syystä puhuta. Se on aivan ymmärrettävää, mutta se ei ole kenellekään hyväksi. Se on ymmärrettävää, koska asiat eivät ole mustavalkoisia ja yksioikoisia, vaan usein ne ovat hyvinkin vaikeita ja kipeitä. Hiljaisuus tämän aiheen ympärillä on ymmärrettävää, mutta se ei todellakaan ole hyväksi kenellekään. Kyllä meillä on lastensuojelun yhteydessä rohjettava puhua myös siitä, miten voisimme nykyistä paremmin tukea perheiden hyvinvointia mutta nimenomaan myös perheiden eheyttä. Kun lapsilta on kysytty kyselyissä heidän huolenaiheitaan, yksi yleisimpiä on ollut huoli siitä, että äiti ja isä eroavat. Lapsi tarvitsee isää, ja lapsi tarvitsee äitiä, lapsi tarvitsee ympärilleen perhettä. Parisuhteiden tukeminen palvelee meidän lasten ja perheiden hyvinvointia. Se näkyy myös lastensuojelussa myönteisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on osa kokonaisuutta, joka parantaa erityisesti lastensuojelun piirissä olevien nuorten tukea, aivan kuten ministerin hyvästä esityksestä kuulimme. Esityksen tavoitteena on korjata lastensuojelulain säännöksiä ajantasaiseksi, vastaamaan eduskunnassa jo hyväksytyjä lainmuutoksia. Tässä maassa ja tässä salissa tehdään paljon hyviä päätöksiä, vaikka ne eivät aina saa ansaitsemaansa huomiota. Tämä viime kaudella tehty päätös lastensuojelun jälkihuollon ikärajan nostamisesta 25 ikävuoteen on erittäin tärkeä ja kannatettava ja tukee meidän nuortemme hyvinvointia. Nykyään lastensuojelulain mukaan nuorella tarkoitetaan 18—20-vuotiasta. Nyt esityksessä ehdotetaan lastensuojelulakia muutettavaksi siten, että nuorilla tarkoitettaisiin 18—24-vuotiasta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen kattavassa arviointiosiossa todetaan, että ”lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun”. Esitys myös toteaa, että ”kun viranomainen puuttuu perheen yksityisyyteen toteuttaessaan lastensuojelua, on päätöksiä tehtäessä huomioitava vanhempien ensisijainen velvollisuus ja oikeus päättää lapsensa hyvinvoinnista ja kasvatuksesta”. Tätä meidän yhteiskunnassamme on edelleen merkittävällä tavalla vahvistettava: vanhempien mahdollisuutta ja vanhempien voimavaroja vastata lastensa kasvatuksesta ja hoidosta. Ihanteellisin tilanne olisi silloin, kun emme tarvitsisi lastensuojelua lainkaan. Meidän on kaikin tavoin pyrittävä siihen, että lastensuojelun tarve vähenisi, siihen, että isät ja äidit voivat hyvin, että perheet voivat hyvin, että lapsi saa vanhemmiltaan, huoltajiltaan, riittävän turvan, suojan ja huolenpidon tasapainoiseen

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

elämään ja kasvuun. Kuitenkaan emme ole päässeet tässä asiassa oikein eteenpäin, vaan lastensuojelun asiakkuuksien runsas määrä on jatkuva huolenaihe. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan esimerkiksi viime vuonna, 2018, sijoitettiin kiireellisesti 4 390 lasta, mikä on 6,9 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Arvoisa puhemies! Keskustalle on erittäin tärkeää se, että me vahvistamme lasten, nuorten ja perheiden ennaltaehkäiseviä palveluita. Olemme hyvin iloisia siitä, että hallitus on nyt sitoutunut parantamaan näitä ennaltaehkäiseviä palveluita monin tavoin. Toiveemme ja näkemyksemme on se, että ennaltaehkäisyyn sijoittaminen tulee näkymään myönteisellä tavalla myös lastensuojelun tarpeen vähenemisenä. Lastensuojelun ennaltaehkäiseviksi toimiksi katson muun muassa seuraavat hallituksen päättämät toimet: Lapsiperheköyhyyttä vähennetään korottamalla yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisiä. Lapehanke jatkuu. Sen avulla lasten ja perheiden palveluita kootaan yhden katon alle, jolloin ne ovat paremmin perheiden saavutettavissa. Lapsiperheiden kotipalvelun saatavuutta parannetaan. Päivähoidon ryhmäkokoja pienennetään.

Erytisen tärkeäksi tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa koen ja näin sen, että meidän tulisi tukea aluksi mainitsemaani perheiden eheyttä vahvemmin. Meidän tulee tehdä kaikemme sen eteen, että niin isänpäivä kuin äitienpäivä olisi todella lapselle iloinen ja onnellinen päivä. Siksi haluaisin kysyä ministeri Kiurulta tässä yhteydessä, että jos mahdollista, olisi hyvä kuulla siitä, millaisia toimia hallitus on tekemässä, jotta hallitusohjelmassa sovittu parisuhdetyön vahvistaminen toteutuu. Se liittyy hyvin vahvasti tähän meidän lastensuojeluaiheeseemme.

Arvoisa puhemies! Yhteinen tehtävämme on tukea perheiden eheyttä, vanhemmuutta ja nuorten hyvinvointia. Pidän hyvin tärkeänä, että ministerin mainitsema arvokas jälkihuollon kehittäminen saadaan yhdessä nyt eteenpäin. Se palvelee meidän nuoriamme. Ja on aivan todella hienoa ja arvokasta, että me täällä eduskunnassa pystymme tekemään tällaisia lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia vahvistavia päätöksiä.

15.39 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella eduskunta hyväksyi lastensuojelulain muutoksen, jossa jälkihuollon ikäraja nostettiin 25 vuoteen. Ensi vuoden alusta voimaan tuleva laki on ollut kovasti kaivattu ja odotettu. Kokemukset kentältä ovat viestittäneet yhdensuuntaisesti, että yhteiskunnan tuki ja apu loppuvat ihan liian aikaisin. Edustaja Alanko-Kahiluodon lakialoite keräsi peräti 115 edustajan nimen, mikä kertoi yhteisestä tahtotilasta korjata vallitseva tilanne. Nyt lastensuojelulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nuorella tarkoitettaisiin 18—24-vuotiasta, kun ikä tämänhetkisen lain mukaisesti on 18—20 vuotta.

Vieraillessani elokuussa espoolaisessa lastensuojeluyksikössä nousi tämä jälkihuollon liian alhainen ikäraja keskusteluun. Yksikön työntekijät murehtivat sitä, että liian moni täysi-ikäisyyden saavuttanut nuori jäi ilman turvallisen aikuisen tukea. Lastensuojeluyksiköihin oli saattanut tulla muutamaa kuukautta vaille 18-vuotiaita, jotka saatiin juuri ja juuri kiinni säännölliseen elämänrytmiin, irti päihteistä, kiinni arjen toimintoihin, kuten pyykinpesuun ja ruuanlaittoon, kun heidät jouduttiin päästämään irti, koska laki ei mahdollistanut heidän valvottua ja tuettua ohjaamistaan. Kalliit lastensuojelusatsaukset valuivat hukkaan, kun vastuullista rahankäyttöä ja arjen perustaitoja osaamaton nuori suistui velkaantumisen, päihteiden ja rikollisuuden maailmaan.

Vaikka jälkihuoltovastuun kasvattaminen tuokin tullessaan taloudellisia seuraamuksia valtiolle ja kunnille, on lakimuutos inhimillisesti ja kokonaiskustannuksia tarkastellen jär-

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

kevää. Nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu: ”Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa. Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen.” Mutta lisää rahoitusta ei ole varattu tähän erikseen. Tämän osalta joudumme näin ollen palaamaan asiaan myöhemmin, kun vaikutusten arviointia on pystytty tekemään paremmin.

Lastensuojelun henkilöstömitoituksen parantamiseen varattiin 9 miljoonaa euroa, ja tähän sisällytettiin erityistä tukea vaativien lasten moniammatillisten palveluiden turvaaminen ja tiimimallin kehittäminen. On tärkeää, että lastensuojelutyötä tekee riittävä määrä oikealla koulutuksella olevaa väkeä. Ylilyönnit ja lainvastaiset toiminnat lastensuojelussa ovat useimmiten kummunneet osaamattomuudesta ja tietämättömyydestä.

Myös meidän lainsäätäjien on laadittava sellaisia lakeja, jotka edistävät lastensuojeluyksiköissä tehtävää työtä. Lasten ja nuorten itsemääräämisoikeudet ovat tällä hetkellä käytännön kanssa ristiriidassa. Kun henkilökunnalla on riittävät oikeudet rajoittaa ja estää lapsen itseensä tai toisiin kohdistamaa vahingollista toimintaa, parantaa se lapsen tai nuoren hyvinvointia mutta myös lastensuojeluumattilaisten työssäjaksamista. Nyt kun tässä ministeri on paikalla, niin kysyisin: onko tarkoitus tältä osin tarkistaa lastensuojelulakia?

Keskustan eduskuntaryhmä näkee ensiarvoisen tärkeänä, että perheiden ja lasten ennalta ehkäisevää tukea on parannettava. Kautta Suomen kuntien lastensuojelumenot ovat kasvaneet ja lasten ja perheiden pahoinvointi on valitettavasti lisääntynyt. Kaukana tuntuu olevan se päivä, jolloin ennalta ehkäisevään työhön voidaan sijoittaa enemmän kuin kalliseen kriisinhoitoon, mitä huostaanotot ja lastensuojeluyksikköihin sijoittamiset edustavat. Olemme keskustassa tyytyväisiä, että viime vaalikaudella aloitettu lasten ja perheiden tukemista parantava Lape-hanke on saanut jatkoa myös tällä vaalikaudella. On tärkeää kehittää toimivia lasten ja perheiden palveluita ja saada ne saman katon alle, jotta ne olisivat aidosti kohderyhmiensä tavoitettavissa ja tuloksellisia. — Kiitos.

15.43 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Lasten ja perheiden surullisten kohtaloiden ennaltaehkäisy tulisi olla päätöksenteon painopiste. Näin ei kuitenkaan ole, vaan sammuttamme jatkuvasti tulipaloja — niin kuin tässäkin tapauksessa.

THL:n tilastojen mukaan niiden alaikäisten osuus, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, on kasvanut hirvittävää vauhtia. Kasvu on ollut vuoteen 2008 verrattuna yli 63 prosenttia koko maan tasolla. Kanta-Hämeestä löytyy varoittava esimerkki, sillä siellä kasvu on ollut jopa 112 prosenttia. Koko 2000-luku on ollut järkyttävä. Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olevien määrä Suomessa on tuplaantunut ja siellä pahasti mainitussa Kanta-Hämeessä jopa 2,5-kertaistunut. Vastaavasti vuoden 2018 aikana huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleiden alaikäisten määrät ovat kolminkertaistuneet ja Kanta-Hämeessä nelinkertaistuneet. Huostaanoton tulisi olla viimesijainen toimenpide. Luvut kuitenkin kertovat, että lastensuojelu epäonnistuu lasten, nuorten ja perheiden tukemisessa huostaanoton välttämiseksi. Lapsiperheiden ongelmien juurisyyhin ei selvästikään päästä riittävästi kärsiksi.

Arvoisa puhemies! Miksi lastensuojelu epäonnistuu? Nyt käsillä olevassa lakimuutoksessa puhutaan monisektoraaalisesta palvelukokonaisuudesta. Käytännössä ainoa asia, joka lapsen tai nuoren elämään puuttuvassa prosessissa toimii hyvin ja kattavasti, on monisektoraalinen ja ammatillinen huolestuminen ja empatia. Kaikki työntekijät haluavat auttaa lapsia, kaikki ovat sitoutuneita tekemään sitä hyvää työtä, mutta lopputulos ei ole riittävä. Riittävää, todellista, pitkäkestoista ja vaikuttavaa apua eivät saa perheet eivätkä lapset. Seuraava toimi, joka toimii, onkin sitten tämä huostaanotto.

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

Keskeinen jälkihuollon anti on asumisen järjestämisen lisäksi se, miten sosiaaliturvajärjestelmää käytetään. Sen oppii 21 ikävuoteen mennessäkin. Ei jälkihuollossa ole sen enempää todellista apua nuorten elämään kuin lastensuojelulla ennen huostaanottoakaan. Jälkihuoltoajan jatkamiseen 25-vuotiaaksi asti käytettävät rahat tulisivat parempaan käyttöön työssä ennen huostaanottoa.

Arvoisa puhemies! Huostaanottopäätökset ovat suuria, usein pitkäkestoisia prosesseja. THL:n vuonna 2018 julkaistun vuotta 2016 koskeneen tutkimuksen mukaan kolmasosa vuonna 16 sijoitettuna olleista oli ollut sijoitettuna vähintään puolet elämästään. Näitä huostaanottoja puretaan harvoin. 31.12.2014 huostassa olleista 0—15-vuotiaista lapsista 92 prosenttia oli huostassa vielä kaksi vuotta myöhemminkin. Siksi perusoikeuksiin rankimmin puuttuvissa päätöksissä tulisi säilyttää suora valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Väite siitä, että valituslupamenettelyn varaan jääminen samaan aikaan sekä turvaisi oikeusturvan että nopeuttaisi valitusprosessin kokonaisläpimenoaikaa, on hyvin ristiriitainen. Eniten oikeusturvaa kaipaavien tapausten käsittely pelkästään pitkittyy valituslupamenettelyn vuoksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Jatkan tätä keskustelua kello 16 saakka, ja sitä ennen viimeisen puheenvuoron käyttää ministeri Kiuru.

15.47 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys lastensuojelulain muuttamisesta on tärkeä ja samalla harvinainen malliesimerkki siitä, miten oppositiosta voidaan vaikuttaa Suomen suuntaan. Viime kauden lopulla edustaja Alanko-Kahiluoto sai vietyä lakialoitteen läpi oppositiosta käsin vahvan yhteistyön turvin. Kiitos kaikille osallisille hyvästä työstä lastensuojelun jälkihuollon hyväksi.

Lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa nostetaan 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen. Ikärajaa nostamalla matalan kynnyksen palvelut halutaan turvata huostassa olleille nuorille, ja näin syrjäytymistä voidaan ehkäistä entistä paremmin. Lapsiasiavaltuutettu toteaa lausunnossaan, että jälkihuollon ikärajan nostolla voi olla erittäin positiivisia vaikutuksia monen nuoren elämään ja lakimuutos on siksi kannatettava. Lapsiasiavaltuutettu nostaa nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen hyvin suunnitellun jälkihuollon tärkeäksi tavoitteeksi. Ikärajan nostolla autetaan nuorta aikuista itsenäistymään sekä lisätään nuoren elämänhallintaa ja hyvinvointia. Samaan aikaan on kuitenkin kehitettävä kuntien lapsiperhepalveluita yhdenvertaisiksi, vaikuttaviksi ja vastaamaan perheiden tosiasiallisia tarpeita. Autetaan ajoissa ja arvostetaan kaikenlaisia perheitä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että jatkossa lastensuojeluasioihin liittyvästä hallinto-oikeuden päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain valituslupamenettelyn kautta. Lapsiasiavaltuutetun lausunnon mukaan valituslupamenettelyn käyttöönotto on perusteltua mutta on erityisen tärkeää, ettei valitusluvan myöntämisen kynnys nouse liian korkeaksi. Lapsen oikeusturvan toteutuminen ei saa vaarantua tämän seurauksena. Samoin lapsen, nuoren ja hänen perheensä osallisuus sekä oikeus tulla aidosti kuulluksi lastensuojelun prosesseissa on turvattava jatkossa nykyistä paremmin.

15.49 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta hyvästä ja tarpeellisesta esityksestä. Lastensuojelu kuuluu julkisen hallinnon keskeisimpiin tehtäviin, ja sen kehittäminen on varmasti tärkeää kaikille tässä salissa.

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

Huostaanoton kokeneille nuorille tarjottava jälkihuolto on hyvin arvokas palvelu, jossa yhteiskunnan varat ovat todellisessa hyötykäytössä. Sen avulla voidaan ehkäistä syrjäytymistä. Lisäksi sillä voi olla pitkällä tähtäimellä kansantaloudelle suuria vaikutuksia. Kuitenkin, mikä tärkeintä, jälkihuolto voi parhaimmillaan helpottaa haastavista lähtökohdista itsenäistyvän nuoren tietä kohti tasapainoista ja onnellista aikuisuutta. On hienoa, että jälkihuollon palveluiden tarjoamisen yläkärä nostettiin 25 vuoteen lakimuutoksen kautta aiemmin tänä vuonna. Hallituksen esitys selventää lastensuojelulainsäädäntöä tämän osalta, mikä on järkevää.

Jälkihuollossa on toki vielä parannettavaa. Alueellisesti palveluissa on suuria eroja. Jälkihuollon asiakkailta on myös hyvin erilaisia ja valitettavasti myös eriarvoisia kokemuksia palveluiden tasosta. Kaikki eivät ole olleet edes tietoisia oikeudestaan jälkihuollon palveluihin, ja tähän tarvitsemme muutoksen.

Edellinen hallitus asetti tämän vuoden tammikuussa työryhmän selvittämään jälkihuollon uudistustarpeita. Raportin mukaan jälkihuoltoa tulisi uudistaa tavoitteelliseksi ja räätälöidä tukemaan nuoria aikuistumisessa ja itsenäistymisessä. Lisäksi tarvitaan kokonaisvaltaista ja koordinoitua yhteistyötä hallinnonalojen välillä, etteivät palvelut olisi irrallisia toisistaan. Toivon, että te, arvoisa hallitus, huomioitte vahvasti nämä ilmenneet uudistus- tarpeet.

Haluaisin nostaa esiin tästä esityksestä uuden lain voimaantuloon liittyvät säädökset. Esityksen mukaan jälkihuolto-oikeus koskee niitä lapsia ja nuoria, jotka kuuluvat ikänsä puolesta vuonna 2020 lain soveltamisalan piiriin. Laki ei siis koske jälkikäteen niitä nuoria, joiden jälkihuolto-oikeus päättyy ennen sen voimaantuloa. Lastensuojelun Keskusliitto on huolissaan siitä, ettei esityksessä ole arvioitu lakimuutoksen vaikutuksia jälkihuollon ulkopuolelle jääviin nuoriin. Yhdenvertaisen aseman takaamiseksi on huolehdittava, että nämä nuoret saavat tarvitsemansa palvelut aikuisten palveluiden puolelta.

Itsenäistymistä tukevia palveluita tarvitsevat siis myös ne nuoret, jotka jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä teidän, arvoisa hallitus, on otettava huomioon. Kannatan lämpimästi hallituksen tavoitetta lastensuojeluun liittyvien oikeusprosessien nopeuttamisesta ja lyhentämisestä. Pitkät oikeuskäsittelyt ovat hyvin haitallisia huostaan otetuille lapsille, eivätkä ne palvele kenenkään muunkaan etua. On hyvin tärkeää, että huostaan otetun lapsen elämä vakiintuisi mahdollisimman pian ilman häiriötekijöitä ja epävarmuutta. Kuitenkin prosessissa on huolehdittava tarkasti lasten oikeuksista sekä riittävästä osallisuudesta. Hallituksen ehdottamien muutosten lisäksi tarvitsemme myös laajempia toimia paremman lasten ja nuorten suojelun sekä hyvinvoinnin edistämiseksi. Toivon, että te, arvoisa hallitus, olette valmiita niihin.

15.53 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella hyväksytyyn lastensuojelulain yhtenä osana tuli tämä jälkihuoltovelvoitteen lisääminen 25 vuoteen nykyisen 21 vuoden sijasta. Ja nyt tämä laki on käsittelyssä.

Jälkihuollollahan tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea lapsen kotiutumista sijaishuollosta tai auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle.

Kuten tiedämme, usea 18-vuotias ja vielä 21-vuotiaskin nuori tarvitsee vielä paljon vanhempien tukea, ja ne nuoret, jotka ovat olleet sijoitettuna, ovat vielä entistä haavoittuvamassa asemassa. Onkin todella tärkeää, että tätä nivelvaihetta jatketaan ja heitä tuetaan.

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

Edustaja Sjöblom nosti esiin soveltamisalan ulkopuolelle jäävät nuoret, ja tämä on tosiaan asia, joka sosiaali- ja terveysvaliokunnassa täytyy erikseen vielä katsoa ja jossa täytyy kuulla asiantuntijoita niin että laki voitaisiin ulottaa koskemaan kaikkia nuoria, jotka nyt sitä jälkihuoltoa tarvitsevat.

Nostaisin tässä esille ennaltaehkäisyn merkityksen meidän kasvavien lastensuojelun huostaanottomäärien suhteen. Yhä useamman lastensuojelun huostaanoton takana on vanhempien päihdeongelma tai mielenterveysongelma, ja sen takia vanhempien sujuva hoitoon pääsy mielenterveys- ja päihdepalveluihin on ensiarvoisen tärkeää, ja sillä voitaisiin moni kiireellinen sijoitus välttää ja välttää samalla paljon yhteiskunnallisia kustannuksia ja ennen kaikkea inhimillistä kärsimystä perheelle ja lapselle.

Samoin lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen matalalla kynnyksellä saaminen ja esimerkiksi päihdehoidossa vierotushoitoon nopealla aikataululla pääsy ovat ensiarvoisen tärkeitä, kun mietitään, millä tavalla me voimme ennaltaehkäistä lasten ja nuorten huostaanottoja.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari, ja sen jälkeen viimeinen puheenvuoro ministeri Kiurulle.

15.56 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Keskusta oli viime kaudella hyväksymässä muun eduskunnan kanssa jälkihuollon ikärajan muutoksen 25 ikävuoteen. Tästä seuraa loogisesti tietysti se, että lastensuojelulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nuorella tarkoitetaan 18—24-vuotiasta. Nämä muutosesitykset ovat varsin teknisluonteisia ja yhdenmukaistavat eduskunnassa jo hyväksytyjen lakimuutosten toimeen saattamista.

Muutos voi tarkoittaa erityisesti alkuvaiheessa kunnille kustannusten nousua. Lisäkustannuksista ei ymmärtääkseni viime vaalikaudelta ole tarkkaa arviota, koska ikärajan muutos tehtiin eduskunnassa lakialoitteen pohjalta, eikä vaikutusarviointia siten tehty. Tämä tulisi kuitenkin kuntien osalta sekä selvittää että huomioida. Kysyisinkin ministeriltä: miten kunnilla on edellytykset vastata mahdolliseen kustannustason nousuun?

Tässä kohtaa keskusteluun on nostettu myöskin yleisesti lastensuojelun tilanne ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi. Keskustan näkemys on, että lasten ja perheiden ennalta ehkäisevää tukea on parannettava. Muun muassa viime vaalikaudella aloitetun ja tällä vaalikaudella jatkuvan Lape-hankkeen avulla kehitetään lasten ja perheen palveluita ja kootaan niitä yhden katon alle, jolloin ne ovat paremmin perheiden saavutettavissa.

Lastensuojeluun ja erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin liittyvät siis konkreettisesti ja tärkeästi ennalta ehkäisevät toimet. Niissä ylivoimaisesti tehokkain keino on pitää suomalaisen kasvatus- ja koulutusjärjestelmän taso ja laatu kunnossa. Kouluisa kohdataan jokainen lapsi ja nuori, ja erityisesti opettajien osuus yhdessä kotien kanssa on äärimmäisen ratkaiseva. Koulut tarvitsevat myös moniammatillista tukea, jossa tietojenvaihto, moniammatillinen toiminta on riittävää ja suoraviivaista.

Arvoisa puhemies! Kannan iloa siitä, että hallitus on juuri näihin toimiin satsaamassa. Ensisijainen vastuu lapsen kasvattamisesta on, kuten ministeri Kiuru ansiokkaasti totesi, aina vanhemmillä. Valitettavasti aina se ei ole mahdollista. Niissä tapauksissa yhteiskunnan pitää varmistaa, että riittävä ja riittävän pitkä apu ulottuu tarpeeksi kauas. Se on myöskin tämän esityksen ydin.

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

15.59 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on ilo kuulla tätä keskustelua, koska erittäin hyvin luemme täällä eduskunnassa aikaa, ja hienoa oli se, todettavaksi jo tähän alkuun, että viime sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa puolueet löysivät yli rajojen toisensa, ja tästä syystä yksittäinen kansanedustajankin aloite päätyi siihen, että tuki löytyi muista puolueista asian käsittelyyn ottamiseen ja vieläpä niin, että sekä hallitus että oppositio tuota kyseistä aloitetta aikoinaan tukivat. Se kertoo siitä, että lastensuojeluasioissa eduskunnassa on vahva tahtotila, ja se näkyy nyt siinä, että uusi hallitus sitten toi tämän eduskunnan esityksen — joka vaatii siis 12 miljoonan euron panosta — tänne eduskuntaan käsittelyyn, ja tämä on myös varattu osaksi ensi vuoden budjettiesitystä ja siitä eteenpäin.

Niin kuin totesin, viime hallituskaudella lastensuojelulakia muutettiin ja nuo uudistukset astuvat voimaan vuoden alkuun, mutta tärkeä asia meillä on vielä ikään kuin kunniavelkana maksettavana. Tästä asiasta edustaja Mattila puhui ottaessaan esiin tuon itsemääräämisoikeuden jatkon. Sosiaali- ja terveysministeriössä on pitkään tehty töitä itsemääräämisoikeuden tänapäiväistämiseksi eräiden ryhmien osalta, ja erityisesti lastensuojeluasiakkaat ovat olleet tilanteessa, jossa itsemääräämisoikeuden nykypäiväistäminen on jäänyt jälkeeseen. Valiokunnassa kipuillimme tämän asian kanssa, ja on tässä eduskunnan edessä todettava, että valitettavasti hyvä yritys, joka silloin oli jo ministeri Saarikolla, päätyi sitten valiokunnassa siihen, että perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen jouduimme tilanteeseen, jossa sitä olemassa olevaa pohjaa emme saaneet sellaisella aikataululla korjattua, että se olisi täyttänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon ehdot, minkä johdosta itsemääräämisoikeuteen liittyvät parannuspykälät jäivät silloin päättämättä. Siinä on kysymys yksinkertaisesti siitä, että lastensuojelulapsillakin on oikeus tavanomaiseen elämään. Ja mitä tuo tavanomainen arki, tavanomainen elämä kattaa, se jäi meiltä vielä eduskunnassa tarkalleen määrittelemättä, ja tältä osin meillä on tässä kyllä kunniavelkaa, myönnän sen, mutta samassa hengenvedossa on sanottava, että tämän määrittäminen ei ole kovin helppo tehtävä. Mutta tässä todettuna: lastensuojeluasioihin joudumme palaamaan vielä moneen kertaan eduskunnan kaudella, ja jään tätä asiaa vielä pohtimaan, ja yritämme myöskin valmistella — teille, edustaja Mattila — tähän vielä jatkossa tämän kunniavelan maksun, mutta totean, että tehtävä ei ole helppo.

Sitten, muita kysymyksiä tuli: Edustaja Aittakumpu kysyi parisuhdetyöstä. Tänään ovat muuten Parisuhdepäivät alkaneet, olin siellä aamulla puhumassa, ja lupasin myös siellä, että asia varmasti nousee keskusteluun ja tulemme tekemään nimenomaan hallitusohjelman innoittamina toimia siihen, miten suomalaisia parisuhteita voidaan laittaa voimaan paremmin. Moni ajattelee, että miksi eduskunta siitä kantaisi huolta, mutta kyllä minun on sanottava, että niin monessa suhteessa me suomalaiset voisimme paljon paremmin, jos parisuhteetkin voisivat hyvin, ja sitä kautta on ilo sanoa, että hallitusohjelmassa tunnustetaan se, että asioilla on merkitystä, erityisesti täällä sosiaali- ja terveydenhuollon puolella. En lähde nyt sen enempää tässä avautumaan, mutta olemme kyllä pohtimassa myös tätä asiaa.

Jälkihuollon kehittämisestä oli kysymyksiä, ja on todettava, että tässä esityksessä ei siis voi millään olla jälkihuollon kehittämistoimia, koska tämä tuli kesällä lastina pöydälle ja hyvä kun tässä ajassa saimme tehtyä hallituksen esityksen, joka oli kahden kuukauden ajan lausuntokierroksella, joten ymmärrätte ne tuskat siinä. Tällaisia asioita pitää valmistella sitten kentän kanssa isossa yhteistyössä: mitä se jälkihuollon kehittäminen on, kun se veny nyt 21:stä 25 ikävuoteen? Samaan asiaan itse asiassa törmäsin maanantaina vierailles-

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

sani Porin sosiaalitoimessa, ja erityisesti lastensuojeluasiakkaiden työntekijöiden kanssa keskusteltuani totesin juuri tämän saman, että perästä vielä kuuluu.

Kivisaari muistutti vaikutusarvioinnista: Se on totta, mutta on hyvä sanoa, että tässä esityksessä, sillä aikataululla, mikä meillä oli käytössä, teimme parhaamme, ja kyllä tässä vaikutusarvioita on, mutta on nimenomaan kysymys siitä, mitä me sillä sisällöllä tarkoitamme, kun mennään 21 vuoden jälkeen sinne 25:een. Käydään tämä dialogi nyt kentän kanssa hyvässä yhteistyössä ja huolellisesti valmistellaan se, mitä sitten tällä rahalla, tällä 12 miljoonalla, tosiasiassa tullaan jatkossa tekemään. Mutta otan kopin siitä.

Edustaja Sjöblom nosti esille myös sen, mitä tehdään sitten näille nuorille, jotka 21 vuotta täytettyään eivät pääsekään jälkihuollon korotuksen piiriin. Tuossa äsken totesinkin jo, että he eivät jää kuitenkaan ilman tukea. Se on selvä jo sen takia, että sosiaalityöntekijän tulee ohjata heidät, jo nykylainsäädännön mukaan, tarvittaessa käyttämään kunnan muita yleisiä palveluita, tukitoimia ja etuisuusjärjestelmiä, tästä ei voi siis kieltäytyä kentällä. Toisaalta myöskin lastensuojelulaki mahdollistaa tällä hetkellä ja jatkossakin sen, että kunta voi tarjota myöskin erillistä jälkihuoltoa, jo nyt, niille nuorille ja lapsille, jotka ovat tämän tarpeessa, vaikka ikä tulisikin täyteen, ja tältä osin he eivät tule jäämään tässä heitteille — mutta meille on tärkeää, että me valvomme, että näin todella on.

Aivan lopuksi, puhemies, toteaisin vielä tähän loppuun, että minä kiitän eduskuntaa siitä, että te olette aivan oikein ymmärtäneet tämän lakiesityksen vaikeamman osan, joka nimittäin liittyy käytännössä näihin valituslupamenettelyn osalta tuleviin muutoksiin. On ilo kuulla kuitenkin sitä keskustelua, että eduskunta arvosti tätä hallituksen aloitetta siitä, että käynteä tämän keskustelun vielä täällä. Lausuntokierroksella 23 lausunnonantajaa — siis kahden kuukauden työn tuloksena 23 lausunnonantajaa — totesi, että kuitenkin kannatettiin tätä esitystä, joka perustuu nyt siihen eduskunnan pohjaratkaisuun. Kolme näistä tahtoista koki, että näin ei olisi pitänyt toimia. Siksi valiokunnan tulee olla tässä sitten viimeinen ratkaisija, miten päin tämä asia halutaan tehdä. Siltä osin totean teille, että tehkää parhaanne ja ottakaa vielä tarkalleen selvää. [Puhemies koputtaa] Näissä asioissa on herkkyyksiä, joissa on lapsen etu arvioitava, ja uskon, että valiokunta siitä suoriutuu, ja haluan, että te saatte vielä mahdollisuuden tämän tekemiseen. Tiedän, että arviointineuvosto olisi halunnut, että tätä asiaa olisi perusteltu enemmän, mutta eduskunta on tämän päätöksen aikoinaan jo tehnyt, ja tuomme sen tämän lakiesityksen yhteydessä vielä kerran arvioitavaksi, että miten mennään, ja siltä osin kiitos myös puhemiehelle, että sain tämän tässä lopussa sanoa. Suhtaudutaan tähän kylmän viileästi, niin, että lapsen etua nyt valiokunnassa tarkastellaan, ja tulette varmasti siellä pääsemään sitten omiin johtopäätöksiin siitä, miten asiaa edetään. Mutta eduskunnan kanta on täällä taustalla, ja vielä kerran on täällä mahdollisuus asiaa arvioida. Kiitän tästä keskustelusta.

Andre vice talman Juho Eerola: Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter under detta plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade.

Riksdagen avbröt debatten klockan 16.07.

Riksdagen fortsatte debatten klockan 19.04.

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

Förste vice talman Tuula Haatainen: Nu fortsätter behandlingen av ärende 8 på dagordningen som avbröts tidigare under detta plenum.

19.04 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Jälkihuollon pidentäminen siihen saakka, kunnes jälkihuoltoon oikeutettu nuori täyttää 25 vuotta, mistä siis tässä lakiesityksessä on puhe, on erittäin perusteltu asia. Jälkihuollon tarkoitushan on auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäiseen elämään. Nuoret saavat jälkihuoltona tukea esimerkiksi asumisen, koulutuksen, sosiaalisen ja psykkinen toimintakyvyn, terveydenhuollon sekä toimeentulon suhteen. Itsenäisen elämän aloittaminen on kaikille nuorille vaativa prosessi, mutta erityisen vaativaa se voi olla lastensuojelussa sijoituksessa olleille nuorille, ja siksi on perusteltua tukea näitä nuoria nykyistä pidempään niin että omat siivet varmasti sitten kantavat itsenäisessä elämässä. On toki jälkihuoltoa myös sisällöllisesti edelleen kehitettävä, ja siihen hallitusohjelmassakin on sitouduttu, mutta tämä kehittämisasia ei toki tähän lakiesitykseen nyt sitten mahtunut tai ennättänyt.

Puhemies! Tämä on todella tärkeä lakimuutos, mutta en voi olla sanomatta, että meidän on kyllä tässäkin asiassa katsottava perusasioita. Miksi lastensuojeluasiakkuudet lisääntyvät koko ajan? Miksi emme panosta lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja ennaltaehkäisyyn? Näiden toimenpiteiden avulla saisimme estettyä monta inhimillistä kärsimystarinaa ja yhteiskunnan rahaakin varmasti säästyisi. Lapsiin ja nuoriin panostaminen on paras tulevaisuusinvestointi, minkä voimme ikinä tehdä, ja onneksi tässäkin asiassa tämä hallitus on tehnyt suunnanmuutoksen kohti parempaa, ja oli jo korkea aika.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Tarkastusvaliokunta tutustui tänä syksynä lastensuojelun tilanteeseen, ja aiomme sitten jatkaakin tämän asian käsittelyä jossakin vaiheessa. Alustavan tutustumisen perusteella tulimme siihen tulokseen, että lastensuojelun sisältöä ja toimintatapoja on myös pohdittava uudelleen. Lainsäädännössä tuntuu olevan vielä selkeyttämisen tarpeita esimerkiksi siinä, milloin nuorta saa rajoittaa lastensuojeluyksikössä. Kävimme tutustumassa paikan päällä, ja meille kerrottiin työntekijöiden taholta, että he voivat puuttua nuoren toimintaan rajoittavasti vasta siinä vaiheessa, kun jotain ikävää on jo tapahtunut. Ennaltaehkäisevästi puuttuminen tai tämmöinen rajoittaminen ei ole luvallista, näin meille kerrottiin. Siellä sanottiin, että he eivät ole varmoja, tarvitaanko uutta lakia, mutta erityisesti lain sisältöä täytyisi selkeyttää, se on epäselvä. Tapasimme tutustumiskäynnillä myöskin nuoren, joka asui siellä lastensuojeluyksikössä, ja kun kysyimme tästä asiasta häneltä, nuorelta, itseltään, hän kertoi, että hänen kohdallaan ennalta ehkäisevä rajoittaminen pelasti hänet ja hänen tulevaisuutensa. Ilman näitä rajoittamistoimenpiteitä hän ei olisi selvinnyt tulevaisuuteen siinä elämäntilanteessa, kun hän akuuttivaiheessa tuli sinne lastensuojeluyksikköön. Erityisesti työntekijät kyllä toivovat lainsäädännön selkiyttämistä, sillä he kokivat, että epäselvyys lainsäädännössä vaikeuttaa nuorten auttamista. — Kiitos.

19.08 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tästä asiasta on tänään käyty todella hyvää keskustelua täällä jo, ja edelleen haluan itsekin tähän osallistua, koska aihe on niin tärkeä. On todella hyvä asia, että lastensuojelun jälkihuoltotoimenpiteitten piiriin nyt pääsevät myös aikuistuvat nuoret, koska tutkimusten mukaan kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista hyvin moni on syrjäytymisvaarassa, ja meidän täytyy löytää niitä keinoja, joilla tätä syrjäytymistä voidaan ennaltaehkäistä. Nämä huostaanotetut nuoret tarvitsevat erityis-

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

tä tukea, jotta he pääsevät tämmöisen itsenäisen hyvän elämän alkuun. Heillä ei ole muita omaisia, jotka voivat tämmöistä normaalia tukea heille tarjota, joten silloin on yhteiskunnan tehtävä tätä tukea antaa. Nämä tukitoimenpiteet voivat olla sitä, että nuori saa esimerkiksi henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa ihan arjessa selviytymiseen tai sitten opintojen ja työllistymisen tukea.

On toki niin, että varmasti tämä uudistus tuo myös kustannuksia. Kuntaliiton arvion mukaan tästä voisi seurata jopa noin 50 miljoonan euron kustannukset, ja on tärkeätä, että jatkossa nämä ihan ehdottomasti kunnille korvataan. On syytä koko ajan pitää mielessä se, että pitkällä tähtäimellä kuitenkin nämä toimenpiteet tulevat edulliseksi, koska ihan varmuudella säästää muita menoja, jos päästään ajoissa ennaltaehkäisemään näitten nuorten elämässä muuten myöhemmin esiin nousevia ongelmia ja haasteita.

Täällä käytiin aikaisemmin hyvää keskustelua siitä, että jälkihuollon kehittämistä tarvitaan myös monella tavalla lisää, ja jatkossa jää nähtäväksi, mitkä ovat tämmöisen työryhmän toimenpide-ehdotukset siihen, mitkä toimenpiteet voisivat olla hyviä ottaa käyttöön. Nostettiin esiin huolta myös näistä väliinpuotoajista, jotka tämän lain myötä eivät jälkihuollon piiriin kuulu, koska tämä ei ole takautuvasti heidän osaltaan voimassa. On tärkeää koko ajan muistuttaa siitä, että kunnilla myös on mahdollisuus edelleenkin ohjata heitä tämmöisten toimenpiteitten piiriin siitä huolimatta, ettei siihen ole lakisäateistä velvoitetta. Varmaan kunnissa luottamustoimessa olevat valtuutetut ja muut huolehtivat, että näin todellakin tapahtuu.

On ollut tosi hyvä, että nostetaan esiin tämmöinen polttava kysymys, koska se on yhteiskunnan vastuulla, että meillä ei olisi nuoria, jotka omista toimenpiteistään riippumatta ovat joutuneet semmoiseen tilanteeseen, että perhetaustan tai muun takia he ovat joutuneet huostaanotetuiksi ja siitä sitten seuraa haasteita. Nyt sitten ollaan tarttumassa tähän haasteeseen.

19.11 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuulimme päivällä ministerin laajan ja perusteellisen esittelyn, kiitoksia hänelle siitä, ja on käyty myös vilkasta keskustelua asian tiimoilta. Taustalla on tämä viime vaalikauden, edustaja Alanko-Kahiluodon aloitteesta tehty, lainmuutos, joka on erittäin perusteltu.

Jälkihuollon kehittäminen lastensuojelussa palvelee nuoriamme. Sillä ehkäistään syrjäytymistä. Tehtävämme on aina pitää kaikki mukana. Lakimuutos helpottaa haastavista oloista ponnistavan nuoren matkaa kohti aikuisuutta ja vastuunottoa. Toki, niin kuin kuulimme, lastensuojelua tulee katsoa kokonaisuutena. Myöskin sivistysvaliokunnassa kuulimme asiantuntijoiden kertomaa siitä, että nuorten rajoittaminen on vähintäänkin ymmärretty väärin joissakin toimipisteissä. Tarvitaan laintulkinnan selkeyttämistä ja ainakin sen läpikäymistä ja kouluttamista, jotta ei mennä liian pitkälle vietyihin ratkaisuihin.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esille myös perheitten tukemisen. Päivällä oli puhetta puolisoitten välisen suhteen tukemisesta, perheitten eheyden tukemisesta ja vanhemmuuden tukemisesta. Ne ovat kaikki tärkeitä asioita, sillä lapsia ja nuoria on pystyttävä autamaan ajoissa. Lasten hyvinvointi, nuorten hyvinvointi ja perheitten hyvinvointi ovat meille tärkeitä asioita ja kuuluvat yhteen. Meidän tulee parantaa ennalta ehkäisevää tukea. Perheet tarvitsevat aivan konkreettista kotiapua, ja tarvitsemme vanhanajan kodinhoitajat takaisin. Lasten ja perheiden palvelut kannattaa koota yhden katon alle perhekeskuksiin, tai millä nimellä sitä halutaan kutsua, samalle luukulle, jossa eri alojen asiantuntijat tekevät yhteistyötä ja palvelut ja tuki ovat perheitten kätevästi saatavissa. Sekä ennalta ehkäise-

Punkt i protokollet PR 59/2019 rd

vä tuki, korvaava ja korjaava tuki että jälkihoito kannattaa siis sijoittaa saman katon alle. Näin voimme tukea lapsia ja perheitä oikeaan aikaan.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.